

T. A. HEKE

ISSN 0134-2266

1988

1

Kaks ema ajasid juttu.
«Minu seitsmeaastane jõuab alles pool viis koolist koju!»
«Vaeseke! Tal ei jää ju mänguaega üldse! Millal ta veel õues käib!»
«Oi, talle endale väga meeldib!»

Mida kõike jõuab pika päevaga koolis teha, rääkisid Tartu 15. Keskkooli IIa klassi õpilased Kristiina Allikvee, Marit ja Madis Maks, Taavi Tõnisson ja Marge Kolk.

Pärast kolmandat tundi lähevad algklassilapsed terveks tunniks õue jooksmata ja mängima. Tunniga jõuab suusamäel põsed punaseks saada küll. Kui aga ilmataat lausa kiusu ajab, tiheda lumetormi üles keerutab või vänged külmakraadid toob, on lastel oma klassi mängunurgas tegevust. Võib raamatuid lugeda, võib mängida. Puhkus peetud, kestavad tunnid kella ühe-kaheni. Siis alustavad ringid: peotants, võimlemine,

Pikk koolipäev

EDA ALLIKMAA
Pildistanud AIME RUMMEL

kunstiring, muusikaklass, prantsuse keele ring. Tartu 15. Keskkool on väheseid koole Eestis, kus seda keelt õpitakse. Marit, Madis, Kristiina ja Taavi olid vaevalt kaks kuud koolis käinud, kui juba õpiti prantsuse keeles selgeks lugu kolmest põrsakesest ja kurjast hundist. Seal oli küll ainult neli tegelast, aga laule said kõik lapsed kaasa laulda. Taavi ütles, et prantsuskeelseid laule lauldes, jutukesi ja kahekõnesid õppides jäävad võorad sõnad nagu iseenesest meelde. Võorkeel

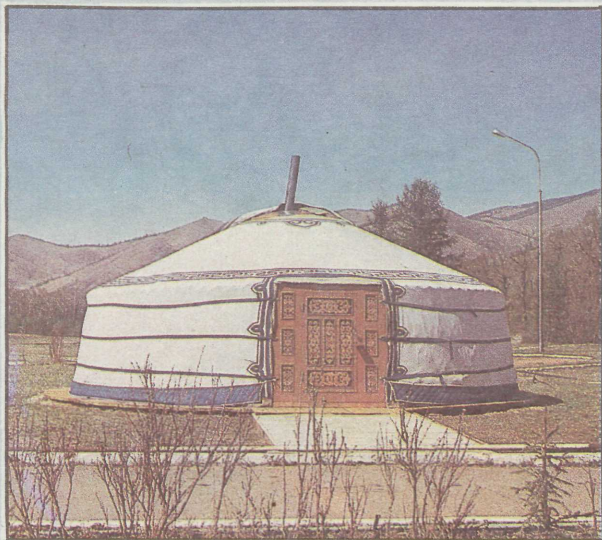
tulebki koolis selgeks saada, kodus ei saa vanemate abile loota. Muinasjutte armastavad küll vist kõik lapsed kuulata. Klassijuhataja Mare Ilves on hea jutuvestja. Marit iga tahes tunnistas, et pärast seda, kui õpetaja Taevaskojas sealsete koobaste kohta legende pajatas, näinud tema sellest kaks ööd koledaid unenägusid. Taevaskotta ja Valge-

metsa sõitmiseks tuli varuda terve päev, lähemad käigud on pärast tunde tehtud. Tõravere Observatooriumis uudistati teleskoobe, naha- ja jalatsikombinaadis vaadati jalatsite valmistamist ja sidemajas telefonistitööd. Koos käiakse teatris. Taavi nimetas lausa robinal nähtud teatritükke. On päris tavaline, et IIa pärast tunde end kuskile üheskoos minema asutab. Olgu või linna taha metsa.

Kella kolmeks tullakse jälle kooli tagasi järgmiseks päevaks õppima. Puhunud peaga saavad kodused tööd kiiresti tehtud. Ja kui midagi arusaamatuks jääb, on õpetaja abi lähedal. Mare Ilves kinnitas, et enamik klassi lapsi õhtul kodus enam koolikotti lahti võtma ei pea. Jõuavad veel õues lipata ja toas mängida. Emad-isad saavad õppimisest priiks.

C TÄHEKE 1988

Saimbainoo, ANNE LILL Unenbat!

Igaks juhuks laususin ühe vähestest mulle teadaolevatest mongolikeelsetest sõnadest: «Saimbainoo!»

Väike mongol pilgutab tunnustavalt silma. Tal oli korraga kaks asja õnnestunud — mind ehmatada ja kohalikus keeles rääkima panna. Nii sain tuttavaks Unenbatiga. Edasi vestlesime vene keeles. Ka mongoolia lapsed õpivad koolis vene keelt. Et nad seda päris hästi kõnelda oskavad, olin mitut puhku ennegi kogunud. Unenbat jutustas, et ta on linnapoiss. Tema kodu on Mongoolia pealinnas Ulanbaataris. Ema, isa ja väikese õe Ondraga elab ta suure maja üheksandal korrusel. Ükskõik millise toa aknast ta välja vaatab, ikka on näha mägesid. Terelzis vanavanemate juures veedab ta kõik koolivaheajad.

«Vanaisa juures elan jurtas,» ütles Unenbat uhkelt. Varem elati ainult jurtades. Suurem osa mongoollasi tegeleb loomade — hobuste, lamaste, veiste ja kaamelite kasvatamisega. Uute karjamaade otsinguil tuleb sagedasti elupaika vahetada. Mongol paneb ühe kaameli selga kepikoorma, teise selga naha- ja vildipambud. Kolmas veab puulippidest seinavõrestikke ja vaipu. Jäävad veel katteriie, kinnitusnöörid ja lahtikäiv plekkahi ning teekond võib alata.

Möödunud aasta hiliskevadel käisin Mongoolias. Ühel päikeselisel hommikul jalutasin Terelzi mägiküla lähedal orus. Koduigatsus hakkas endast juba märku andma. Mõtlesin, et kodu on seitsme ja poole tuhande kilomeetri kaugusel. Tegin plaani ronida lähedalasuva mäe tippu ja siis otse loode poole vaadata. Nende ääretute avaruste taga on kaks valgepäist eesti last, kes oma ema kaugelt reisilt tagasi ootavad. Võtsin just kingad jalast, et kivide vahel vonklevast mägijõest läbi minna, kui järsku minu kõrval kivi vette sulpsatas. Samas kuulsin naerurõkatust ja lustlikku mongolikeelset jutuvada. Pöörasin ringi ja nägin ümmarguse näo, süsimustade lühikeste juuste ning kitsaste viltuasetsevate silmadega umbes kümneaastast poissi. Ma polnud ta jutust sõnagi aru saanud.

saimbainoo — tere
baiertee — nägemiseni

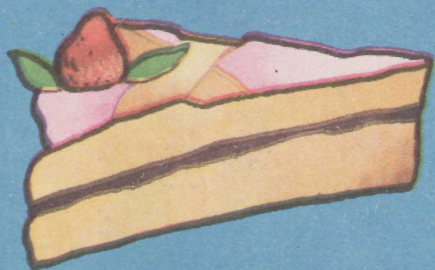

Unenbat rääkis, et tänapäevalgi hindavad mongolid jurtat väga ja peavad seda kõige paremaks ja praktilisemaks eluasemeks. Et neid linnadeski kõrvuti mitmekorruseliste kivimajadega leida võib, seda olin Ulanbaataris ise näinud.

Unenbati lemmikud on vanaisa kaheksa hobust. Ratsutamise olevat ta juba kolmeaastaselt selgeks õppinud. «Üks õige mongoli poiss peab tingimata ratsutada oskama,» oli Unenbat kindel. Ratsavõistlusi peetakse siinmail juba päris pisikestele põnnidele.

Mäe otsas jäi sel hommikul käimata. Leppisime Unenbatiga kokku, et lähme hiljem koos. Tal ümbruskonna tipud kõik mitu korda läbi käidud ja õiged teerajad teada. Baiertee! hõigates lippas ta oma toimetuste juurde.

Pildistanud ANNE LILL

Viisakus

SANDER LANT

HANNA-LIISALE OLI MEELDE JÄÄNUD, ET VIISAKUS TÄHENDAB EELKÕIGE VÄHEST, VÄGA-VÄHEKEST. SEETÖTTU OLI KÜLAS RASKE VIISAKAKS JÄÄDA, SEST KÜLATOIT MAITSEB ALATI PAREMINI.

«EI! MITTE NII PALJU TORTI, VÄHEM, VÄHEM,» MÄLETAS HANNA-LIISA EMA ÜTLEMIST.

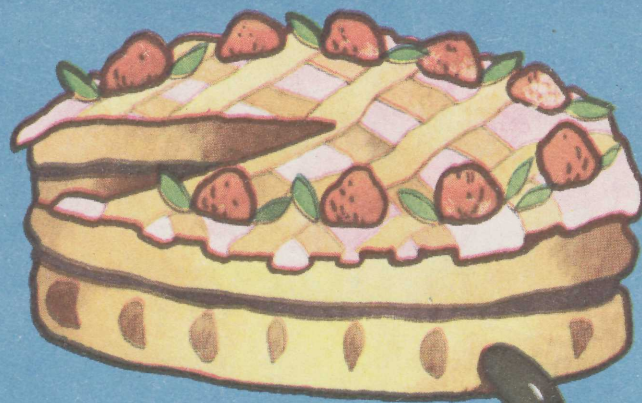
«EI-EI! MITTE NII PALJU SUHKRUT! SÖRMEOTSATÄIEKENE,» OLI YANAEMA KÜLAS LAUSUNUD. «VIISAKAS INIMENE TULEB IKKA KÜLAST KOJU NÄLJATUNDEGA,» SELETAS KASVUEAS PIRET.

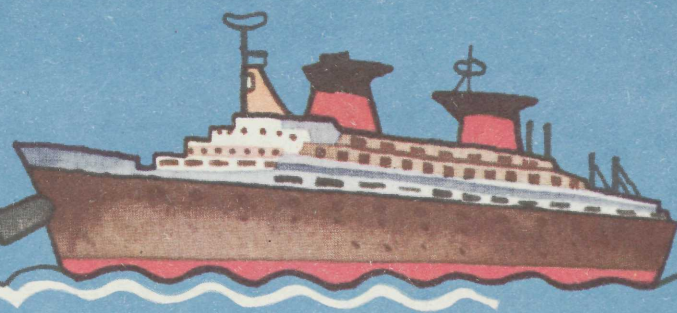
«IMELIK ASI SEE VIISAKUS,» MÖTLES HANNA-LIISA ENDA-MISI. «PALJU TARGEM OLEKS JU KÜLAS SAIA JA KODUS LEIBA SÜÜA!»

KA TÄNA OLID SUURED INIMESED KORDUVALT LAUSUNUD: «VÄHEM-VÄHEM! OLGE NII HEA, AINULT VÄHEKENE!»

KUI NAABRIVANAEMA, SALE JA SIRGE KÜTAALUSE KATA KUTSUS OMA KUUSTEIST LAPSELAST JA NAABRILAPSED LÖUNALAUDA, MEENUS HANNA-LIISALE, ET TA OLI RAHVASTEPALLIMÄNGUS PALLI MITU KORDA PÜÜDNUD. TE MA KÄTEL ON NÜÜD KINDLASTI MILJONEID PISIKUID. TA ASTUS KÕÕKI, LÄKS KRAANI JUURDE JA KÜSIS: «PALUN, KAS MA VÕIKSIN OMA KÄSI PESTA!» SIIS MEENUS TALLE VIISAKUS.

«VÄHE-VÄHEKENE, ISEGI MITTE TÄITSA PUHTAKS!»

Laeva ja lennukiga

AVE ALAVAINU

ME ELAME NELJAKESI. MUL ON EMA, ISA JA SUÜR ÕDE, KES KÄIB NELJANDAS KLASSIS JA OSKAB JUBA KIRJUTADA. MEIE PERES ON NII-SUGUNE KOMME, ET ÜKSKÖIK, KUHU KEEGI LÄHEB, JÄTAB TA LAUALE KIRJA SELLE KOHTA, KUHU LÄKS JA MILLAL TULEB — NOH, ET POLEKS ASJATUT PABISTAMIST. MINA VEEL KIRJUTADA EI OSKA, AGA ET MA OLEN ERAKORDESELT HEA LAPS, SIIS MA EI LÄHE KA VEEL ÜKSI MITTE KUNAGI MITTE KUHUGI. KÕIGE VÄHEM KADUMA.

AGA ÜKSPÄEV OLII MEIL PAHANDUS: ISA OLII KUHUGI LÄINUD JA POLNUD KIRJA JÄTNUD EGA HELISTANUD KA. IMELIK KÜLL — SUUR INIMENE, NUMBRID SELGED! MINULGI ON NUMBRID SELGED, KUIGI OLEN ALLES NELJANE. NOH, EMA SIIS KÄRATSES JA ÕDE OLII PAHANE, MINA AGA EHITASIN KLOTSIDEST KUURI JA MÖTLESIN, ET ÄKKI MA EI SAAGI KIRJUTAMIST SELGEKS. ET KUIDAS MA SIIS SAAN KUHUGI MINNA, KUI MA KODUSTELE KIRJA EI OSKA JÄTTA!! IGAL POOL TELEFONI JU POLE. NÄITEKS KELGUMÄEL VÕI SELLE SUURE MÄNNI OTSAS, KUHU ON HEA RONIDA.

VIIMAKS — SEE ON PALJU PÄEVI HILJEM, KUI LÄHEME EMA JA ÕEGA LASTESEANSILE — TULEN MA OMA PLAANIGA LAGEDALE:

«TEATE, KUI MA ÜKSKORD KAPTENIKS SAAN, SIIS LASEN OMA LAEVA TELEFONI PANNA. SIIS MA SAAN TEILE ALATI TEATADA, KUS MA OLEN. JA SINA, EMA, SAAD ALATI HELISTADA. KUI SA MIND KOJU KUTSUD, KÄIN ESIMESES SADAMAS ÄRA JA TULEN!»

«MIKS SADAMAS?» KÜSIB EMA MÕISTMATULT. «TULE IKKA KOHE OTSE KOJU!»

«MA TU-LEN-GI,» RÕHUTAN, ET TA ARU SAAKS, «PANEN LAEVA ÄRA JA TULEN LENNUKIGA!»

«KALLIS POISS,» ÜTLEB EMA JA TAL ON IMELIK VÄRIN HÄÄLES, «SEE ON NII TÕSINE LUBADUS, ET SELLE PEAD SA VARSTI KÜLL KIRJALIKULT ANDMA!»

421701

Meie sööme muna

TIIA TOOMET

Ükskord läksid Siim ja Priit vaidlema, mis kujuga muna on. Siim arvas, et ümmargune, Priit väitis, et pikergune. Kaur ütles siis vahele, et muna on munakujuline. Nüüd jäid ka Siim ja Priit nõusse, et muna on tõesti munakujuline. Munakujuline muna on tore asi küll. Ümber on tal koor, koore all nahk, naha all munavalge, munavalge sees munakollane. Selle munakollasega on lugu kõige imelikum. Kui kana istub kaua aega munade peal, muutub munakollane elusaks tibuks. Tibu toksib nokaga muna-koore seestpoolt katki ja tuleb koore seest välja. Kaur on maal tibusid näinud. Veeresid nagu kollased sulepallid mööda õuemuru ja siutsusid. Poest ostetud linnamunast ei ole tibu loota. Linna-

muna kõlbab ainult kõvaks keeta või taina sisse panna. Kord, kui ema ja isa linna peale läksid, jäi Kaur vendadega õue mängima. Õieti mängisid küll vennad omaette ja Kaur omaette. Kaur vedas kalluriga liivakasti liiva ja ootas Marttit, Siim ja Priit tagusid platsi peal jalgpalli. Palli tagudes hoidsid vennad Kauril silma peal. Ema lootis, et vendade silma all ei saa Kauriga midagi paha juhtuda. Marttit aga ei tulnud ja Kaur tüdis peagi liivakastimängust. Ta jooksis Siimu ja Priidu juurde ja tahtis ka jalgpalli mängida. Vennad lõid aga palli nii kaugele ja kõrgele, et Kaur ei saanud kuidagi pallile ligi. Kauri tuju läks pahaks. «Ma tahan süüa!» otsustas Kaur vendadele kätte maksta. «Alles sa ju sõid,» pahandas Priit. «Nii tihti küll ei saa.» «Pole sul vaja süüa midagi,» kinnitas ka Siim. «Mul on kõht tühi,» jonnis Kaur. «Ema ütles, et te peate mind söötma, kui ma tahan.»

Illustreerinud KADI KUREMAA

Mõnikord

HILLI RAND

MÕNIKORD TULEB VEND JA ÜTLEB EMALE:
«PARANDA, PALUN, MU AUTO ÄRA.»

EMA VASTAB: «TEE ENNE OMA GARAAŽ
KORDA, SIIS PARANDAN.»

MÕNIKORD TULEB VANEM ÕDE JA ÜTLEB
EMALE: «PALUN ÖMBLE NUKU KLEIDILE
NÖÖP ETTE.» EMA VASTAB: «PANE OMA RII-
DED ILUSTI RIPPUMA, SIIS ÖMBLEN.»

MÕNIKORD TULEB NOOREM ÕDE JA ÜTLEB
EMALE: «PALUN JOONISTA MULLE LILL.»

«Võta parem pall!» hüüdis Siim ja veeretask palli Kauri jalale. Kaur löi jalaga ja pall lendas tükk maad eemale. See oli nii tore, et Kaur unustask otsekohe söögijutu. Vennad võtsid Kauri mängu ja Kaur mängis algul Priiduga Siimu vastu ja siis jälle Siimuga Priidu vastu. Nii mängisid nad hulk aega, aga lõpuks läks kõigil kõht tühjaks ja seekord tõeliselt. Vennad läksid üheskoos tuppa ja uurisid külmkappi. Kapis oli vorsti ja juustu, aga või oli peaaegu otsas ja leib kõvavõitu.

«Keedame õige muna,» pani Siim ette.

«Keedame hästi palju,» arvas Priit. «Mulle neli tükki.»

«Ja mulle kümme!» hüüdis Kaur.

«Narr, siin ainult kümme muna ongi,» ütles Siim. «Meie Priiduga saame kumbki neli ja sina kaks, rohkem sa niikuinii ära ei söö.»

Kaur tahtis protesteerida, aga Siim ladus juba mune vette.

«Poolkõvaks,» teatas ta ja vaatas käekella.

Priit otsis kapist munatopsid ja lusikad välja ja varsti olidki munad keenud.

«Algab suur peade mahalöömise pidu!» hüüdis Priit ja löi oma munal osavalt noaga ülemise otsa ära. Sama tegi Siim. Kaur nüsis ja nüsis, aga muna ta katki ei saanud.

«Löö mul ka pea maha!» pasundas Kaur Priidule.

Samal hetkel astus tuppa ema.

«Tohoh, mis veretööd siin tehakse?» küsis ta ehmunult.

«Meie sööme muna!» vastasid talle kolm häält kooris.

Ema vaatas kööki ja seal need munasööjad olidki: suud munased, põsed punased, juuksetutid kuklal turris kui kukesuled. Ja laud üleni munakoori täis.

«Ennäe!» imestas ema. «Eile ostetud munadest on välja tulnud kaks kena noort kukekest ja üks pisike kuketibuke. Saab neist linnamunadestki mõnikord asja!»

EMA VAATAB TEDA JA LAUSUB: «PANE OMA SUSSID ÕIGESTI JALGA, SIIS JOONISTAN.»

AGA ...

MÕNIKORD ÜTLEB EMA VENNALE: «OTSI MULLE, PALUN, KOLLASE NIIDI RULL.»

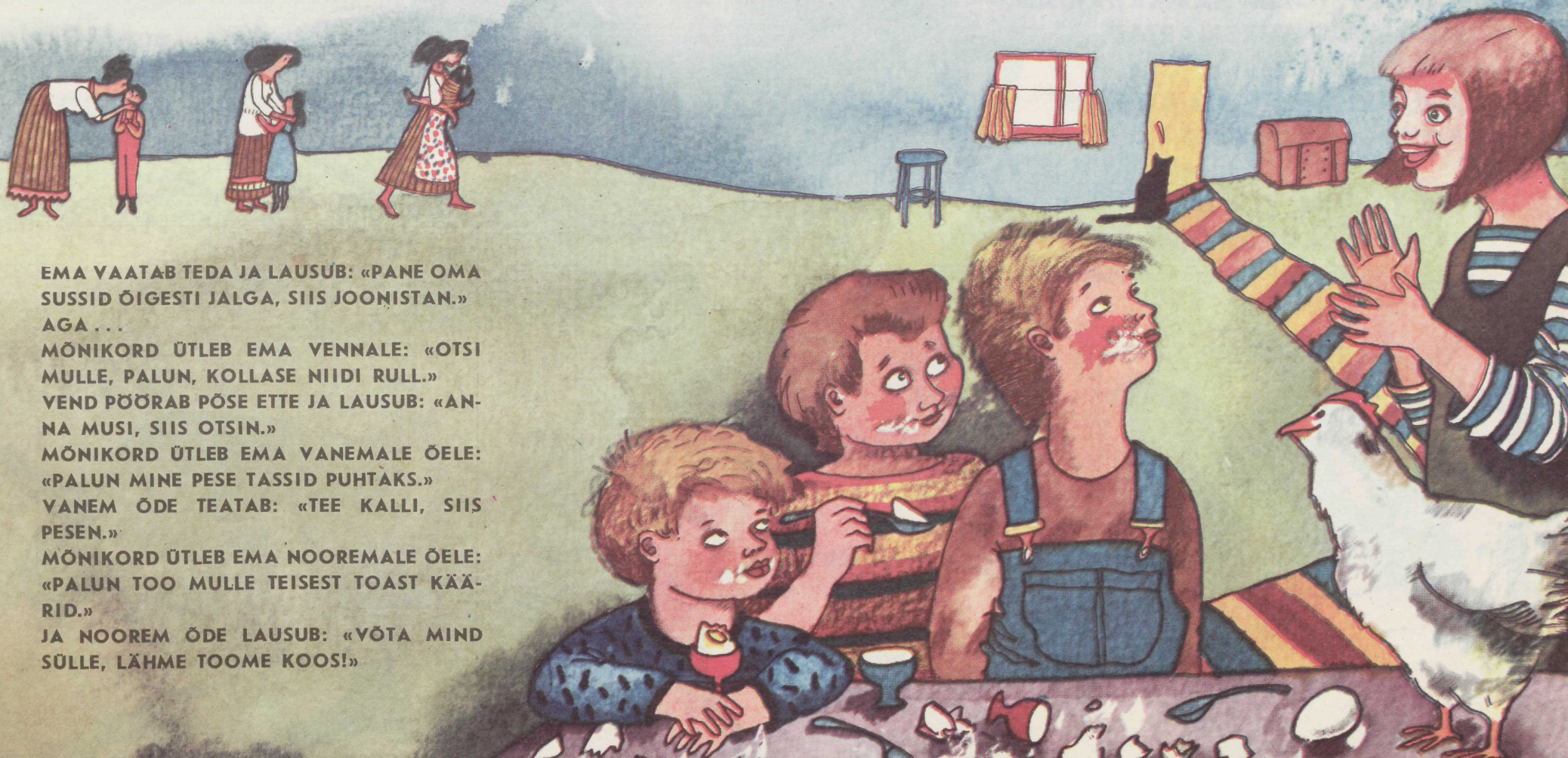
VEND PÖÖRAB PÖSE ETTE JA LAUSUB: «ANNA MUSI, SIIS OTSIN.»

MÕNIKORD ÜTLEB EMA VANEMALE ÕELE: «PALUN MINE PESE TASSID PUHTAKS.»

VANEM ÕDE TEATAB: «TEE KALLI, SIIS PESEN.»

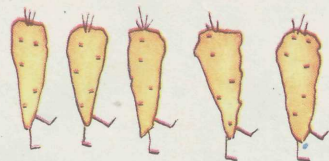
MÕNIKORD ÜTLEB EMA NOOREMALE ÕELE: «PALUN TOO MULLE TEISEST TOAST KÄÄRID.»

JA NOOREM ÕDE LAUSUB: «VÕTA MIND SÜLLE, LÄHME TOOME KOOS!»

* * * JAAN KAPLINSKI

MA KOIDUAJAL ÄRKASIN
JA HIRMSAT LUGU MÄRKASIN:

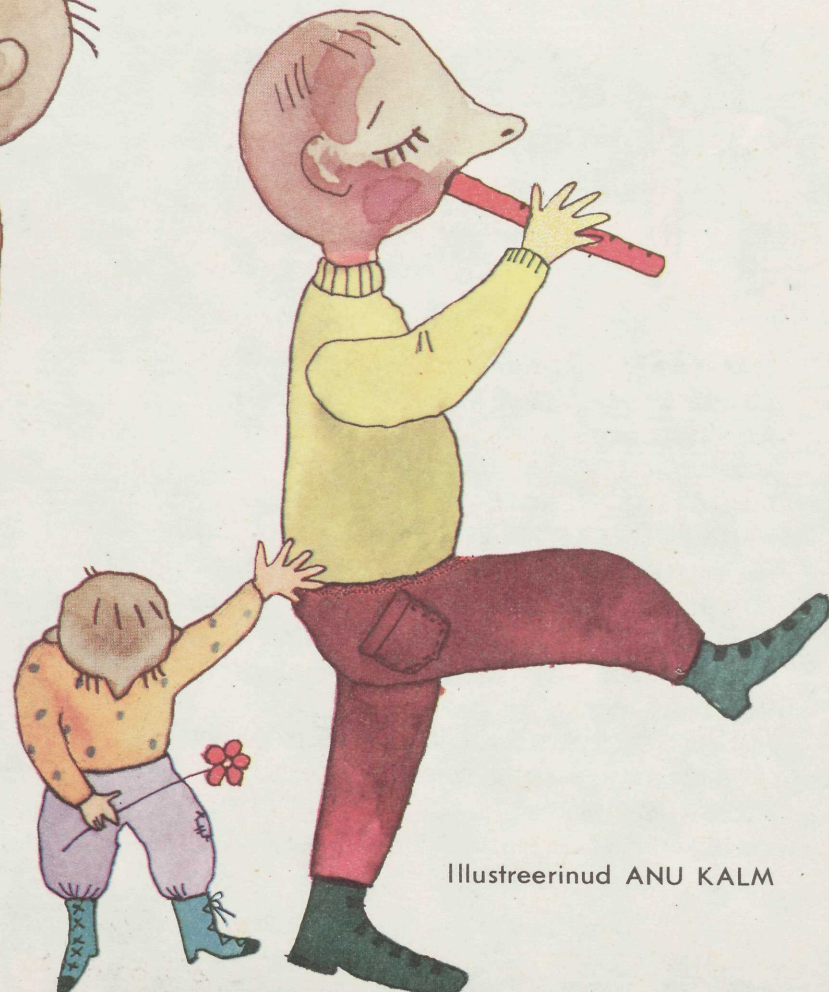
KÕUEPILV OLI KÕÖGIS KÄINUD,
PORGANDID OLID HAPUKS LÄINUD;

TULE TONT JA TAEVAS APPI —
VÄLK ON LÕÖNUD PESUKAPPI!

VIKSISED OLID HAMBAHARJAD,
LÄKILÄKIS KUREMARJAD.

POLNUD MISKI NII KUI PIDI,
KÕIK OLI SOOTUKS PAHEMPIDI.

MA LÄKSIN VOODI TAGASI
JA KODU KORDA MAGASIN.

JAAN KAPLINSKI * * *

OLI ONU PENJAMIN PALTSER —
TALLE KANGESTI MEELDIS VALTSER.
TA TANTSIS PÄEVAD LÄBI
JA ÜLDSE TAL POLNUD HÄBI.
TA TANTSIDES TEGI KÕIKE,
SÕI ÖUNU JA TORDILÕIKE,
KORJAS SEENI, NOPPIS LILLI
JA MÄNGIS PARMUPILLI.

Illustreerinud ANU KALM

Sünnipäev

KALJU KANGUR

TÄNA LIPS ON KAELAS
KONNAISA KROOKSUL:
TAL ON PALJU RÕÖMU
SELLE PÄEVA JOOKSUL.

TAL ON IGAL REEDEL
SÜNNIPÄEVAPIDU.
OH, KUS TÖTTAB TEEDEL
KÜLALISTE RIDU!

KÕIK NAD KOGUNEVAD
LAUA ÜMBER RINGIKS,
TOOVAD TERVE KÄRBSE
SÜNNIPÄEVAKINGIKS.

Pikk päkapikk

KORD ELAS PÄKAPIKK,
KES OLI LIIGA PIKK,
JÄI NAPIKS IGA VOODI,
MIS TALLE TUPPA TOODI.

KÜLL MITUT TAHKU TA
SEAL MÖÖTIS NEID JA VAAGIS
JA LÜHEMAKS NEID SAAGIS,
ET NEISSE MAHTUDA.

KALJU KANGUR

Vihamees

LÄHEB SAUNA
VIHAMEES,
VIHT ON TEMAL
PAUNA SEES.
SUUR ON SELLEL
MEHEL VIHA —
TULVIL
VIHTLEMISE IHA
TOOBRISSSE TA
KASTAB VIHA,
ANNAB MATSU
ÜLE PIHA.

Külm koolivaheaeg

*Pakane mängis vingerpussi,
ajas vaheaja vussi,
pani lapsed tuppa vangi,
mõned haiged päris süngi.*

*Ei saand minna kelgutama,
ei saand minna suusatama,
külmataat oli väga kuri,
hullem veel kui meie Muri.*

Imetore talvepäev

*Oli imetore talvepäev,
vaheaja esimene päev.
Väljas paukus kõva külm,
no oli see vast ilm!*

*Vaatan õue, küll on kena,
ilusamat pole enam:
põõsal härmamüts on peas,
kasukates kuused reas.*

*Päike taevast punetab,
lumi õrnalt sätendab.
Lumi särab kui kristall,
maapind puhkab lume all.*

ANNIKA KARPELIN,
Valga 1. Keskkooli
II klassi õpilane

KRISTY SALDU,
Rapla Keskkooli
III klassi õpilane

Maahiir KALJU SAABER

MAAHIIREL ON PALJU SALAKÄIKE. ÜKS KÄIK VIIB AITA VILJASALVE SÖÖMA, ÜKS KÄIK VIIB LAUTA LOOMADE JUURDE SOOJA, ÜKS KÄIK VIIB REHEALLA VANKRIKEREDE JA SAANIJALASTE VAHELE PEITUST MÄNGIMA, ÜKS KÄIK VIIB AGANIKKU KÖLKAID NUUSUTAMA, ÜKS KÄIK VIIB KUURI ALLA PEREMEHE TÖÖRIISTU VAATAMA, ÜKS KÄIK VIIB KÜUNI LÖHNAVATESSE HEINTESSE HULLAMA, ÜKS KÄIK VIIB KÖÖKI, KUS VANAEMA VALVAB PLIIDI EES SUPI-PADA, ÜKS KÄIK VIIB SAHVRISSE RASVAPURKE REVIDEERIMA, ÜKS KÄIK VIIB PERENAISE VILLAKOTTI PESA TEGEMA, ÜKS KÄIK VIIB SUIISA TAGAKAMB-RISSE PERERAHVA VOODI ALLA.

«PI-PII! TERE, MA OLEN JÄLLE SIIN!»

JÄRGI ERITI SALAPÄRANE KÄIK KUTSUB ÖÖSEL MÖÖDA HÖBEDAST KUUKIIRT EI-TEA-ISEGI-KUHU.

Illustreerinud RAIVO JÄRVI

Taigarahva muinasjutu
ümber jutustanud JÜRI RANT

Karu pai

ÜKSKORD ÕIGE AMMU ELASID TAIGAS KARU JA BURUNDUKK. LUMEAEG ON TAIGAS PIKK, SEEPÄRAST HAKKASID MÖLEMAD ALATI AEGSASTI TALVE VASTU VALMISTUMA. KARU KOGUS KASUKA ALLA RASVAKIHTI, BURUNDUKK KANDIS URGU SEEDRIKÄBISID. BURUNDUKIL OLII KOMBES TALVEL JUPIVIISI TUKKUDA. KUI UNI ÄRA LÄKS, SIBAS TA OMA SALAKELDRISSE SEEDRISEEMNEID KRÖBISTAMA.

KARU SEEVASTU MAGAS ALATI TERVE TALVE ÜHTEJUTTI. JA KOOPAST PUGES VÄLJA ALLES SIIS, KUI MÄTTAD PALJAD JA PÄIKE SOE. NO VAAT, ÜHEL KEVADEL JUHTUS TA AGA LIIGA VARA ÄRKAMA. LAHKE PÄIKESE ASEMELE VÖTTIS TEDA VASTU VINGE TUUL. SOOS MATTIS KELTS MARJAMÄTTAID. SIPELGATE PESAKUHILAIKAT TIS JÄÄST KOORIK. MURRA VÖI KÜUNISED, SIPELGAID IKKA KÄTTE EI SAA.

TÜHI KÖHT NÄLJAPILLI AJAMAS, LONKIS KARU KURVALT RINGI. ÄKKI KUULEB, KEEGI PIIKSUB MAA ALL. KARU PISTIS NINA LÄHEMALE, TUNDIS SEEDRIKÄBIDE LÖHNA. SEDAMAID HAKKAS METSAOTT OKKAVAIPA REBIMA JA MAAD KRAAPI-MA. KRAAPIS SENI, KUNI BURUNDUKI TALVE- AIDANI JÖUDIS. MÖNUST MÖMISEDES RAGISTAS KARU SEEDRISEEMNETE KALLAL, AGA VÄIKE KAHUKARYAGA LOOMAKE SIBAS PIIKSUDES TA ÜMBER. KUI KARUL KÖHT TÄIS SAI, VÖTTIS TA BURUNDUKI KÄPA PEALE:

«TÄITSA POISSI KENASTI KOSTITASID. TASSI EDASPIDIGI NIISUGUST KRAAMI KOKKU.» SEDAVIISI ÖELNUD, TEGI KARU BURUNDUKILE PIKA PAI.

KARU HELLITUSEST ON KÖIGIL BURUNDUKKIDEL TÄNAPÄEVANI SELJAL VIIS MUSTA VÖÖTI. JA VEEL TEINEGI NIMI — VÖÖTORAV.

Linnud on minu sõbrad

Mul on köögi akna taga punase katusega linnumaja. Sinna panen võid, rasva ja tangu. Kui ma köögis sünn, siis vaatan, kuidas linnukesed samuti lõunatavad. Ega nad mind ei kardagi. Kui ma välja lähen, siis nad ei lenda ära, vaid söövad rahulikult edasi.

Lindude eest peab hoolitsema. Suvel hävitavad nad palju kahjulikke putukaid. Kui meie talvel nende eest ei hoolitse, siis ei saa sügisel õunu süüa.

LIIA NILP,
Rannu 8. kl. Kooli
II klassi õpilane

Saime head teha

Ühel ilusal talvisel päeval pärast lumesadu läksime pinginaabriga õue. Et meil kelgumäge polnud, hakkasime seda ise tegema. Varsti märkasime, et sõidutautode peal on kohev lumi ja me otsustasime autode pealt mäe jaoks lund võtta. Olime just ühe auto puhastamisega lõpule jõudmas, kui äkki tormas majast välja üks mees, jooksu pealt mantlit selga toppides. Kohkusime kangesti, sest arvasime, et ta hakkab meiega riidlema. Kui mees auto juurde jõudis, tänas ta meid abi eest. Küll meil oli hea meel, et saime head teha!

SANDRA ILVES,
Tallinna 21. Keskkooli
II klassi õpilane

Pildistanud AAVO PÖLENIK

MUSTPEA- PÖÖSALIND

Eri liike pöösalinde leidub Eestimaal niisama palju, kui on ühel käel sõrmi. Nad kõik elavad tõepoolest pöösastes oma peaaegu ühtmoodi varjulist elu. Ühelgi neist ei ole värvikirevat ega ka mingil muul moel silmahakkavat sullekuube, vaid on ikka tagasihoidlik pöösalinnu rüü. Sellepärast on pöösalinde elu jälgimine, kui keegi nõuks võtab seda teha, üsnagi tülikas. Tähtis on siis tunda erinevate pöösalinde laulusid.

Mustpea-pöösalind hakkab sugulaste seas silma oma musta lagi-peaga — tal oleks peas otsekui must müts (emalinnu peakate on punakaspruun). Inglise kutsuvadki lindu «blackcap», mis tähendab «must müts» ja mitmes teiseski keeles on linnu nime saanud peakatte järgi. Laul on mustpea-pöösalinnul küll üks ilusamaid linnulaulude seas. Vene linnupüüdjad ja -pidajad eelistasid vanasti mustpead

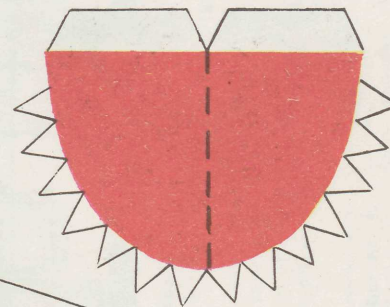
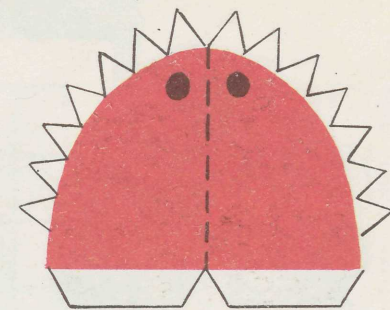
isegi ööbikule. Tema laulis mahedamat laulu, pealegi aasta ringi, ööbik laulis ainult mõne kuu.

Eestimaal kuuleme mustpea-pöösalindu sagedamini kui teisi liike laulmas just metsades, kus lind mõnikord lauluhoos õige kõrgele toomingu võrassa või kuuse okstesse võib tõusta. Laul on tal vali ja puhtatooniline, otsekui puhuks keegi tibatillukest flööti. Algul on ainult sädin, vilerida tuleb hiljem ja flöödihelid kõige lõpuks. Andekaimana pöösalinde seas õpib mustmüts midagi ka teistelt laululindudelt. Raamatud teavad kinnitada, et puuris elades on mõni neist osanud pisut inimkeeligi rääkida. Euroopa laulukite seas on mustpea-pöösalind kindlasti üks paremaid laulikuid. Pöösalinnu elu moodub pöösastes. Siis, kui ta mais kevadrändelt koju saabub, hakkavad lehtpuud talle juba varju pakkuma, olgu siis metsades, kalmistutel või vanades parkides. Kuusikus on alati varjuline.

Seal, madalal kuuseoksal, mõnes pöösas või sõnajalapuhmas, on emalindu ootamas mitu pooleliehitatud pesa, millest üks koduks valitakse ja üheskoos siis lõpuni ehitatakse. Pärast tulevad need neli-viis helepruunikat muna ja edasi väga õrnad ning palju hoolt ning armastust nõudvat tillukest poega, kellest umbes kahe nädala pärast lendajad pöösalinnud saavad. Ja siiski toidavad vanemad neid veel oma kümme-kond päeva, enne kui päriselt omal käel elama hakatakse.

Mustpea-pöösalinnu laul vaikib juulis, augustis-septembris asutakse juba teele talvekorterite poole. Need asuvad kusagil Lõuna-Euroopas või Aafrika põhjapoolel. See teekond on raske ning vaerikas. Aga mõned peavad vastu ja kui nad lehekuul jälle koju jõuavad, siis on see rõõmus uudis metsas otsekohe kaugele kuulda.

FRED JÜSSI

Kell

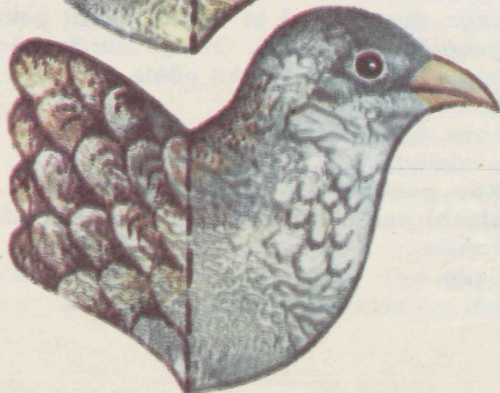
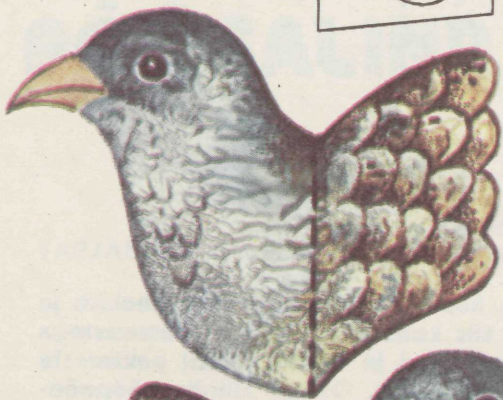
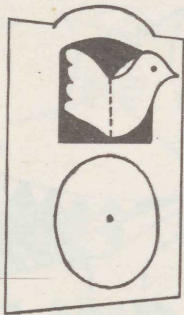
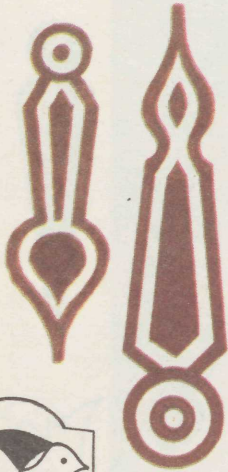
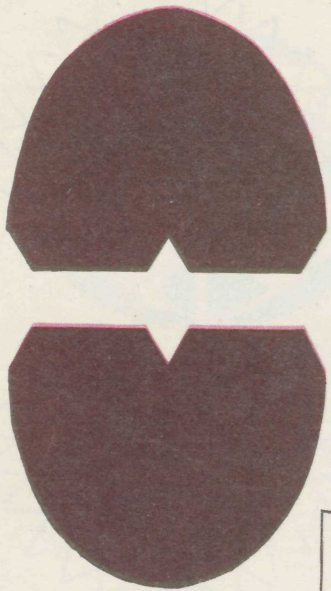
Joonistanud MADE BALBAT

Vali välja, kumb kell sulle rohkem meeldib ja löika see siis koos käo või lohe hammastega välja. Numbrilaud ja osutid kleebi paksemale paberile või papile. Osutid kinnita nõõpnõelaga. Tagantpoolt torka nõela otsa tükk kustummi või kork.

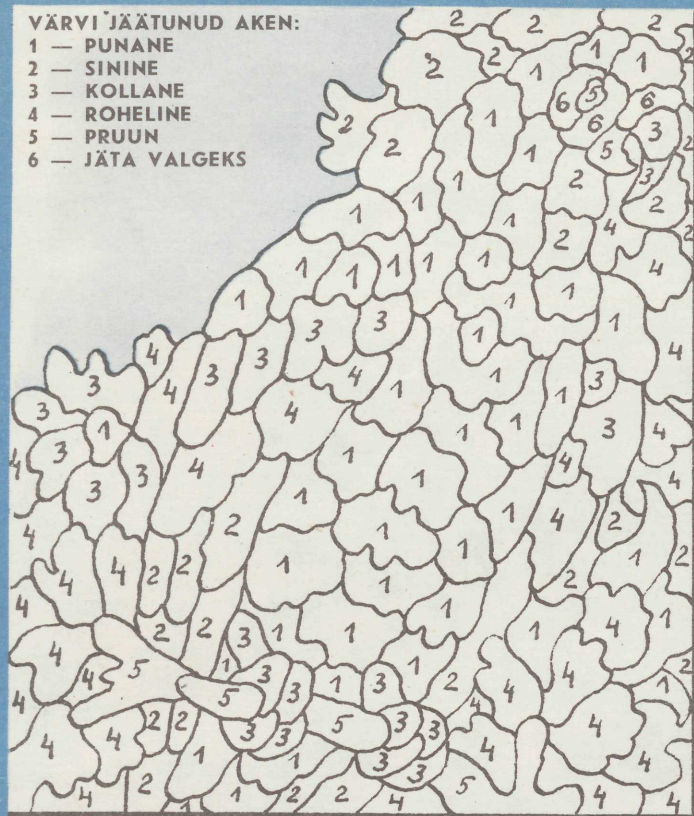
Lohe hambad kleebi kohale nii, nagu kõrval näidatud.

Käo peaosad kleebi omavahel kokku, tiivad kleebi musta ruutu punktiirjoontega näidatud kohale.

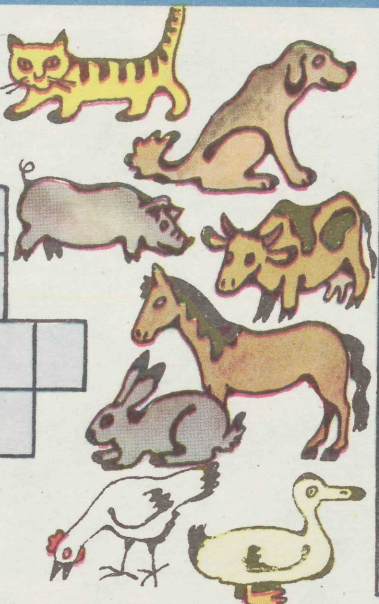
Selle kella järgi on sul hea väiksemale öele või vennale kellatundmist õpetada.

VÄRVI JÄÄTUNUD AKEN:
 1 – PUNANE
 2 – SININE
 3 – KOLLANE
 4 – ROHELINE
 5 – PRUUN
 6 – JÄTA VALGEKS

K			8
K		3	
S	5	10	
L			1
H		7	
J		2	
K		9	
P		6	

1			
	2		
			4
		8	11
			5
			10
3			
	7		

6 M 9 E

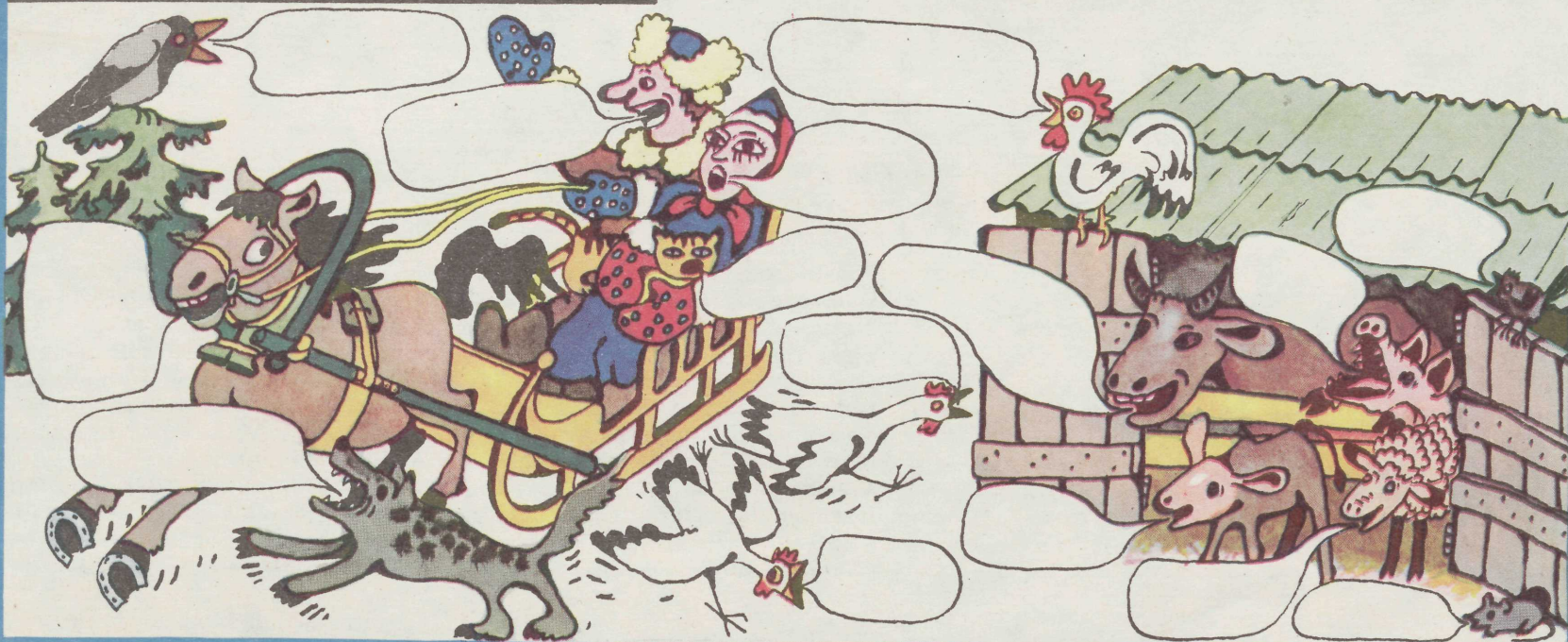
KIRJUTA VASAKULE LOOMADE NIMED. TÄHTI NUMBRITE JÄRJEKORRAS LUGEDES SAAD TEADA, MIDA SAMADE LOOMADE KOHTA PAREMPOOLSETESSE RUUTUESSE KIRJUTADA. JÄLLE TÄHTI NUMBRITE JÄRJEKORRAS LUGEDES SAAD TEADA, MILLEKS NEID NIMESID KASUTATAKSE.

Kirjuta pildil õigetesse kohtadesse järgmised sõnad: NÄU, RÖH, KIKERIKII, HI-HA-HAA, KRAAKS, SÄUTS, NÖÖ, KAAK, KAAK, OI, MÕÖ, MÄÄ, PIIKS, AMMUU, AUH.

Joonistanud KURTI VOOL

Esikaanel PIRET NIINEPUU joonistus «Koolivaheajale».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пионерской организации Эстонской ССР «Täheke» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии, Таллин, 200090. Пярну маantee, 67-а. Адрес редакции: ЭССР, Таллин, 200107, Пярну маantee, 67-а. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа. Тираж 77 000. Заказ 4808.

ELKNÜ Keskkomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsioon: Nõukogu lasteajakiri «Täheke» nr. 1. 1988. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse address: Tallinn 200 107, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, R. Järvi, E. Mardi, H. Mänd, H. Rattiste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja E. Allikmaa 681-538, tehniline toimetaja A. Lill 681-496, sekretär-masinakirjutaja A. Kuuskemaa 681-400.

Laduda antud 30. 11. 1987. Trükkida antud 21. 12. 1987. Trükiarv 77 000. Osetpaber nr. 1. 60x90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspoognaid 2,91. Tingvärvitõmmiseid 8,0. Tellimise nr. 4808. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükkkoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

«Väinämöise laul»

JÜRI ARRAKU söejoonistus 1984. a. (70×100 cm)

Söejoonistus

Inimene on juba kaugetest aegadest peale püüdnud jäljendada ümbritsevat maailma, selle häält, liikumist, kuju ja värve.

Kui koopaelanikud õppisid kasutama tuld, avastasid nad ka, et puusüsi jätab igale pinnale musta jälje. Söega tehtud kujutised koopaseintel ongi esimesed kunstiteosed.

Meie ajal on palju ja keerulisemaid kujutamislisike, kuid kasutatakse ka söejoonistust.

Puusüsi on rabe. Sellega ei saa teha eriti peent ja täpset joonistust, seepärast on söejoonistused tavaliselt üsna suurte mõõtmetega. Kõigile on tuttav sõna süsimust. Selle all mõtleme sügavat, sametist musta. Mustad pinnad kõrvuti heledamate ja valgetega ongi söejoonistusele omane. Söejoonistused on tavaliselt raskepärased, kuid saladuslikud, muinasjutulised. Seepärast valiski kunstnik Kristijan Raud eesti rahvuseepose «Kalevi-poeg» illustreerimiseks söejoonistuse. Tänapäeva eesti kunstnik Jüri Arrak illustreeris soome eepose «Kalevala» samuti söejoonistustega.

Joonistussüütt on üsna kerge endal valmistada. Selleks tuleb kooritud lehtpuupulgakesed panna metallkarpi vaheldumisi liivaga ja kuumutada karpi ahjus või lõkkes. Kuna süsi määrib, siis tuleb söejoonistus hiljem paberile kinnitada. Selleks sobib ema juukselakk, mis paberile pihustatakse.